THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED
542 Dundas St. West. Telephone Trinity 6830-6831
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
Single Copy—3 cents

די אויסזיכטען פאר א צוריקקער

אלץ נענטער ווערט צום וואל-טאג. און מיט יעדען טאג מערט זיך דאריבער דאס פאליטישע נבואות-זאגען. אלע ווילען טרעפען ווער עס וועט ארויסקומען דער זיעגער אין די קומענדע וואלען. און פארשטייט זיך, אז "יעדער בעל דרשן דרש'ענט פאר זיך". ווענדט זיך דאריבער צו וועל-כער פארטיי עס געהערט דער נביא. און לויט דער פארטיי-אנגעהעריגקייט ווערט אנגעגעבען די נבואה. קען מען זיך דאריבער אויף אזעלכע פאר-אויסזאגונגען ווייניג וואס פארלאזען. און אויב שוין יא נבואה, ווענדען מיר זיך צו אן אנדער קוועלע, וועמענ'ס מאטעריאל מיר נוצען דא אויס.

אין טאראנטא דערשיינט א פינאנציעלע וועכענטליכע צייטונג מיט'ן נאמען "דהי פינאנשעל פאסט". און די דאזיגע צייטונג האט זיך געווענדעט מיט אן אנפראגע צו פיער טויזענט באנק-מענעדזשערס וועגען די אויס-זיכטען פון די וואלען. באנק-מענעדזשערס ווייסען גאנץ גוט די שטימונג אין לאנד, ווייל זיי קומען אין בארירונג מיט אזוי פיעל מענשען. ארום דריי טויזענט פון זיי האבען שוין אריינגעשיקט זייערע תשובות. און לויט דעם באקומט זיך פאלגענדער ענטפער. עס וועלען אינ'ם נייעם פארלאמענט באקומען פלעצער: —

ליבעראלען	113
קאנסערוואטיווען	98
יו. עף. איי.	9
ליבעראל-פראגרעסיווען	7
פראגרעסיווען	4
ארבייטער	3
אומאפהענגיגע	2
צווייפעלהאפטע	9

דאס זענען די ציפערען לויט די ענטפערס. נעמט מען דאס דאזיגע בילד און מען מאלט עס עטוואס מער, באקומט זיך פאלגענדער סך הכול. פון די קלענערע גרופען שטימען שטענדיג א צאל ניט מיט דער ליבעראלער רעגירונג, ווי די פראגרעסיווען און יו. עף. איי און די אנדערע. אפילו ווען אלע צווייפעלהאפטע פלעצער זאלען געוואונען ווערען פון די קאנסער-וואטיווען, וועלען נאך אלעם די ליבעראלען האבען א גענוגענדע מאיאריטעט צו קענען צוזאמענשטעלען די רעגירונג.

עס איז אמת, אז דער קעמפיין טראגט נאך דערווייל מערסטענס א לאקאלען כאראקטער. אבער עס זענען אויך פאראן גענוג נאציאנאלע "אישום". הויפטזעכליך די פראגע פון פארגרעסערטען האנדעל אין דער אימפעריע גופא. וואס די ליבעראלען האבען געמאכט אלס איינע פון זיי-ערע הויפט-אישום. און די דאזיגע פראגע ווייזט אויס צו אפעלירען צום די. זער, הויפטזעכליך צו יענעם וועלער וואס דענקט פון א ברייטערען אנדפונקט, וואס נעמט אריין אי קאנאדע און אי די בריטישע אימפעריע.

מיר ווייסען ניט ווי אזוי די בארימטע "לאידס" געזעלשאפט וועט אויפנעמען דאס וועטען זיך אויף דער ליבעראלער פארטיי. אבער די אויס-זיכטען פאר דעם צוריקקער זענען זיכער גלענצענדע פאר די ליבעראלען.

דאס נייע פראבלעם-מאלטא

האט יעצט ענגלאנד אויף אירע הענט דאס פראבלעם אינדיע. און יעצט איז איר צוגעקומען אין דער פאליטיק נאך א וויכטיג פראבלעם — די פראגע מאלטא. דער קליינער אינזעל אויפ'ן מיטלענדישען ים, דרום פון איטאליע.

וועגען וואס האנדעלט דא זיך?

דער אינזעל מאלטא איז אן ענגלישע קרוין-קאלאניע, רעגיערט און פארוואלטעט פון בעאמטע, באשטימט פון דער ענגלישער רעגיערונג. ביז דער וועלט-מלחמה האט די באפעלקערונג, וועלכע באוואוינט דעם אינזעל, נים געהאט קיין דעה אין דער אדמיניסטראציע. ערשט נאכ'ן קריעג האט מאלטא באקומען א קאנסטיטוציע, א דעמאקראטישע רעגיערונג, וועלכע איז פאראנטווארטליך צו א דערוויילטען פארלאמענט. און די בריטישע רעגיע-רונג קאנטראלירט נאר דאס מיליטער. מאלטא איז דאריבער א מין דאמי-ניאן, נאר מיט א שטארקען מיליטערישען רעזשים.

און אין וואס באשטייט דאס פראבלעם?

די מאיאריטעט פון דער באפעלקערונג איז א קאטוילישע. די פראָ-טעסטאנטען זענען אין דער מינאריטעט. און עס האלט דארטען יעצט ערב וואלען. איז געשען א קלייניגקייט: די דארטיגע קאטוילישע קירכע האט פארבאטען די וועלער צו שטימען פאר די קאנדידאטען פון דער יעצטיגער רעגיערונג, פון וועלכער לארד סטריקלאנד, אליין א פרומער קאטוילוק, איז דער פרעמיער. ווייל ער און זיין רעגיערונג זענען צו פריינטליך צו דער פראטעסטאנטישער מינאריטעט.

אז דאס איז געשען איז לארד סטריקלאנד אפגעפארען קיין לאנדאן. און לויט זיין ראט, האט די ענגלישע רעגיערונג דערווייל סוספענדירט די קאנסטיטוציע. און פון דעם אינזעל איז דערווייל צוריק געווארען א קרוין-קאלאניע. אבער דאס ענדיגט נאך נים די גאנצע אפערע.

ווי קליין דער אינזעל מאלטא זאל ניט זיין, אין גאנצען א שטח פון 17 מייל לאנג און 9 מייל ברייט, מיט א באפעלקערונג וואס איז נאך ווייני-גער ווי א פערטעל מיליאן נפשות, איז ארום דעם אינזעל פארקאכט א גאנ-צע פאליטישע קאשע. זיכער האבען עס די דארטיגע קאטוילישע גלחים נים געטאן לויט זייער אייגענער איניציאטיווע. נאר לויט א באפעל פונ'ם וואטיקאן. די ענגלישע רעגיערונג האט אפיציעל פראטעסטירט צום פויפסט, און פארשטייט זיך אז דער וואטיקאן לייקענט שטיין און ביין. טענה'נדיג, אז די קאטויליקען זענען גאר די בארויבטע.

אבער אויך מיט דעם ענדיגט זיך נאך עס נים. ווייל אין די לעצטע טעג איז אויך קלאר געווארען, אז אונטער דעם איז פאראן מוסאליני'ס אן אינטריגע. און אז דער וואטיקאן פירט נאר דורך דאס, וואס דער איטא-ליענישער דיקטאטאר האט פאראָרדענט. פאראן א סברה, אז ווען מוסא-ליני האט געשלאסען זיין שלום מיט'ן פויפסט, האט מען זיך דאמאלסט פארשטענדיגט וועגען מאלטא. אז אונטער דער מאסקע פון קאטוילישער פראפאגאנדע זאל מען זען צו איטאליענזירען דעם קליינעם אינזעל. און אז דאס איז נאר אן אנהויב פון א גאנצער פראגראם, וועלכע דארף נאך קומען. ווי אינטריגעס אין טוניס געגען פראנקרייך א. ד. ג.

איז עס דאריבער מער נים קיין פראגע וועגען די רעכטען פון דער קאטוילישער קירכע. נאר א פראגע פון פאליטישע אינטריגעס. און אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען שענקט מען דאריבער דער פראבלעם אלץ מער אויפמערקזאמקייט.

ווי אזוי פרעזידענט הואווער וועט פאר-ברענגען דעם זומער

ער וועט ארומפאהרען איבער די פארקס פון דער וועסט, כדי אמע-ריקאנער פון יענער געגענד זאלען איהם קענען אנקוקען.

דאס אמעריקאנער פאלק באשטעהט דארויף, אז דער פרעזידענט פון די פאר-אייניגטע שטאאטען זאל זיך פאר זיי ווייזען אזוי אפט ווי מעגליך. און אלע אמע-ריקאנער פרעזידענטען פון דער מאדערנער צייט, האבען טאקע דיעזען וואונש פון די אמעריקאנער ערפילט. אפילו איצט, ווען די ראדיא האט דאס אמעריקאנער פאלק דערנעהענטערט צו דעם פרעזידענט דורך דעם וואס זיינע רעדעס ווערען געהערט פון מיליאנען מענשען, מוז דער פרעזידענט נאך אלץ גענוג ארומפאהרען איבערן לאנד און זיך ווייזען פאר דעם נייגעריגען עולם.

די צרה מיט דעם פרעזידענטס רייזע איז אבער דאס, וואס אמעריקא איז גרוים אז וויפיעל ער זאל ניט ארומרייזען. אפילו ווען ער זאל ארומפאהרען די מעהרסטע צייט פון זיין טערמין אלס פרעזידענט, וועט ער אלץ ניט געזעהן ווערען פון גע-נוג מענשען, ווייל בלויז א קליינע צאהל מענשען קאנען זיך פארזאמלען אויף א רייל-ראוד סטיישאן צו באגריסען איהם.

וואס אנבעלאנגט דעם פרעזידענט, איז ער אויך פאראינטערעסירט צו באגעגענען זיך מיט דעם פאלק, ווייל ארומפאהרענדיג אי-בערן לאנד געפינט ער אויס דעם אמת'ן סענטימענט פון די אמעריקאנער וועגען דער רעגירונג און די פראבלעמען וואס שטעהען איהר פאר צו לייזען.

ווי עס ווערט ערקלעהרט, האט דער איצטיגער פרעזידענט פון די פאראייניגטע שטאאטען, הערבערט הואווער געזעהן די וועלט א סך מעהר ווי אירגענד וועלכער אנדער אמעריקאנער פרעזידענט. ווען ער האט געמאכט זיין "גוד-וויל" רייזע קיין סאוט אמעריקא האט ער יענעם קאנטי-נענט באזוכט צום ערשטען מאל. ער האט אבער געלעבט און געארבייט אין אנדערע קאנטינענטען און מען זאגט אויף איהם דערפאר, אז ער האט "געזעהן די וועלט". וואס אנבאלאנגט אמעריקא איז ניטא קיין איין סטייט אין וועלכען ער זאל ניט הא-בען געווען, ווייל ניט איינמאל איז ער דורכגעפאהרען דאס לאנד פון ניו יארק ביז קאליפארניע. און דאך קאן פרעזידענט הו-ווער ניט זאגען אז ער האט אויך געזעהן אמעריקא, אדער אז די אמעריקאנער הא-בען איהם געזעהן. וועט ער טאקע היינ-טיגען זומער פארברענגען אין דער וועסט, באזוכענדיג די גרויסע נאציאנאלע פארקס וואס געפינען זיך דארט, כדי צו באקענען זיך מיט די אמעריקאנער פון דער וועסט.

ווען דער פרעזידענט באשליסט צו באזוכען א שטאדט, שיקט מען אהין ארויס מיט דריי טעג פריהער א געהיים פאלי-ציאנט, וועלכער מאכט אלע הכנות פאר זיין באזוך. ער זעהט זיך מיט דעם מעיאר פון דער שטאדט, מיט דער פאליציי און מיט די דעטעקטיווס, און ארבייט מיט זיי אויס פלענער ווי אזוי צו האלטען אן אויג אויפ'ן פרעזידענט ווען ער וועט אנקומען. און אלע אנדערע פלענער וואס זיינען פארבונדען מיט דעם פרעזידענטס באזוך. אין דער זעלבער צייט איז אויך די גע-היים פאליציי ביזי אין וואשינגטאן. דעם פרעזידענטס סעקרעטאר זעהט זיך מיט די ריילראד בעאמטע, וועלכע ער לעגט פאר דעם מארשרוט פון דער רייזע, די נעמען פון דעם פרעזידענט'ס באגלייטער און וועגען דעם ווי אזוי דער פרעזידענט זאל אויף דער טריין באזארגט ווערען מיט אלע באקוועמליכקייטען.

דער פרעזידענט פאהרט שטענדיג אין א ספעציעלער טריין און פאר פרעזידענט הואווער ווערט באשטעלט א פריוואטע קאר. די טריין באשטעהט פון א בא-גאזש-קאר, א דייניג קאר, א פולמאן קאר און דעם פרעזידענט'ס קאר. ווען די טריין דארף ארויספאהרען שיקט די קאמפאניע איהרע פעהיגסטע אינזשינירען און מע-כאניקער. א ספעציעלער לאקאמאטיוו לויפט שטענדיג פאראויס, כדי צו רייניגען דעם וועג און אויסצומיידען א צוזאמענ-שטויס. ווען דער פרעזידענט קומט אן אויפ'ן סטיישאן ווערט ער ארומגערינגעלט פון דער געהיים פאליציי און פון די לא-קאלע פאליסלייט, דעטעקטיווס, סאלדא-טען און מאטראזען וועלכע באשיצען איהם געגען א מעגליכען אנגריף פון א פאנאטי-קער.

מיט דעם פרעזידענט פאהרען שטענ-דיג אויך מיט די צייטונגס-לייט וועלכע האבען פאר זיך אן אייגענע קאר מיט אלע באקוועמליכקייטען.

פרעזידענט הואווער'ס קאר שטעלט מיט זיך פאר דאס סאמע לעצטע ווארט לוקסוס. דאס איז ניט קיין קאר, נאר א פאלאץ מיט א שלאפצימער, אן עס-צימער, א קיך, א ביבליאטעק און פיעלע אנדערע אפטיילונגען.

יעדעס מאל ווען דער פרעזידענט פאהרט ארויס אויף א לאנגער שטרעקע, לעבט ער איינפאך אויף, ווייל דאס גיט איהם א מעגליכקייט זיך אפצורוהען פון זיין שווערער ארבייט. און צו פארגעסען די פיעלע פראבלעמען וואס ווארטען אויף א לייזונג. ער לייענט, הערט א ראדיא-קאנצערט, כאפט א דרעמעל. און שמועסט זיך דורך מיט די צייטונגס קארעספאנדענ-טען. אויף זיין לעצטער רייזע האט דער פרעזידענט שטונדענלאנג פארבראכט מיט זיינע באגלייטער, דערצעהלענדיג זיי פארשידענע פאסירונגען וואס ער האט ביינעוואוינט אין די פיעלע לענדער וועלכע ער האט באזוכט איידער ער איז געווארען פרעזידענט.

די אמעריקאנער ווילען זייער פרע-זידענט זעהן און דערפאר פארלאנגען זיי פון איהם אז ער זאל זיך פאר זיי ווייזען אזוי אפט ווי מעגליך. דערפאר וועט פרע-זידענט הואווער היינטיגען זומער ארויס-פאהרען איבער די גרויסע פארקס פון דער וועסט. וואו ער וועט באגעגנען טויזענ-טער איינוואוינער פון יענע געגענדען און אין דערזעלבער צייט אויך הנאה האבען פון די פרעכטיגע נאטור פאנאראמעס פון אמעריקא'ס גרעסטע און שעהנסטע געגנ-נער.

געארג בראנדעס

(דריי יאר נאך זיין טויט)
פון י. קלינאוו (בערלין)

אין קאבינעט ביי געארג בראנדעס אין קאפענהאגען זיצט א יונגערמאן, א זשורנאליסט: איליא טראצקי. עס איז א יאהר פינף און צוואנציג צוריק, לאנג פאר דער מלחמה. טראצקי האט אן אויפ-טראג צו בראנדעסען. ער איז געקומען אין שליחות פון זיין מאסקווער צייטונג. דער יונגער זשורנאליסט איז אביסעל אויפגע-רעגט, ער קוקט זיך ארום, ער באטראכט די לאבאראטאריע פון דעם וועלט-דענקער ער זעהט:

עס איז מעהר ווי א באשיידענער צימער. ניט קיין ערשט-קלאסיגע זויבער-קייט. ערטערווייז — שטויב. ביכער זענען אנגעווארפען אויף ביכער, אן אומארדנונג א מוסטערהאפטע. דאס מעבעל — פשוט. די פארהאנגען אויף די פענסטער — איינפאכע. דא ארבייט — געארג בראנ-דעס. שוין די גאס, אויף וועלכער בראנ-דעס האט געוואוינט, האט אויסגעזעהן מארנע, א טומלדיגע, קרעמערישע, און אומריינע. ווייט ניט קיין פראנט-גאס. דורך די פענסטער האט זיך גע-טראגען דער רעש פונ'ם דרויסען געפיל-דער. דא ארבייט בראנדעס? 25 יאהר כסדר האט ער אין אט דער וואוינונג און אין אט די באדינגונגען געלעבט. האט ער קיין אנדערע, קיין בעסערע דירה ניט געקאנט געפינען? טראצקי באוויזט ניט אומצוקוקען זיך, ווי עס געהערט צו זיין. בראנדעס האט אריינגערופען די דיענסט, איהר עפעס אויף גיך אין דעניש אפגעזאגט, און אין א פאר מינוט ארום שטעהט שוין פאר טראצקין א שיסעל מיט זויער-מילך. דער יונגער זשורנאליסט גלאצט אויס א פאר אויגען. ריידען איז ער נישט אימשטאנד. זיין שטומער בליק פרעגט:

— זויער-מילך? וואס עפעס פלוצ-לינג זויער-מילך?

בראנדעס לאזט ניט טראכטען:

— עסט, עסט, מאכט ניט קיין שהיות — אייער מעטשניקאוו האט גע-הייסען עסען זויער-מילך. עס איז א סגולה צו לאנג-לעבען. עסט טענה'ט ניט!

דאס איז געווען צום ערשטען מאל, ווען טראצקי האט ווי עס איז געהערט צו זיין טועם טעם געווען די געזעלשאפט פון בראנדעס'ן, און פארזוכט, וואס הייסט מיט בראנדעסען צו ריידען, צו פיהרען שמועסען, אדער גאר צו פאלעמיזירען.

ער האט אויפגעגעסען די זויער-מילך און געווארט אויף דעם, וואס עס וועט ווייטער זיין.

* * *

— איך האב צו אייך א בקשה פון מיין צייטונג "רוסקאיע סלאווא" איהר זאלט פאר אונז אנשרייבען אן ארטיקעל וועגען טאלסטאיען.

געארג בראנדעס טוט א שפרונג-אויף און א געשריי, און א בריל:

— וואס, איצט זאל איך שרייבען אן ארטיקעל? איצט אין פעריען? איהר זענט ביים קלאהרען זינען? איך זאל מיך אפשר, אוועקזעצען און נאך אמאל איבער-לייענען טאלסטאיען, און מאכען צו נישט מיין גאנצע רוה צייט? איהר וואגט עס צו קומען צו מיר מיט אזעלכע פארשלא-גען?!

דער יונגערמאן האט אזא קבלת פנים ניט דערווארט. ער איז איבערגעשראקען אויף טויט. ער איז בכח ארויסצושטאמ-לען נאר:

— יא... אבער... דאן קאנט איהר דאך דעם פארשלאג ניט אננעהמען.

— וואס? ניט אננעהמען? אויס-געשלאסען! איך וועל יא אננעהמען. איך שרייב אן ארטיקעל פאר אייך. וואס צאהלט איהר דען?

אלץ — האסטיג, בנשימה אחת.

מיין רעדאקציע האט מיר געהייסען אייך צאהלען וויפיעל איהר וועט פאר-לאנגען.

בראנדעס בלייבט א מינוט גאנץ שטיל, דאן:

— און אז איך וועל פאדערען 500 קראן?

— ביטע.

און טראצקי — שטרעקט אויס די האנט צו זיין בריעף-טאש.

בראנדעס ווערט גאנץ אפהענטיג.

— ניין, ניין. למען השם גיט מיר ניט קיין געלט פריהער. איך וועל דאן דעם ארטיקעל זיכער ניט אנשרייבען. איהר וועט מיר באצאהלען נאכדעם. אבער — פינף הונדערט קראהן? איהר זעט די שראנקען מיט ביכער, מיט מיינע בי-כער? אין אלע שפראכען. אלע ווייל'ע קומען אן נייע אויסגאבען פון פארשיע-דענע לענדער און מען צאהלט ניט. הפקר. פון וואנען זאל איך לעבען?

* * *

עס איז געווים אינטערעסאנט פאר דער געשיכטע פון דער פרעסע, דאס דא-זיגע קאפיטעל פון רחבות אין די רוסישע צייטונגען. עס איז אומגעהייער אינטע-רעסאנט צו הערען, ווי א "רוסקאיע סלא-ווא" באשליסט אין א שעהנעם פריהמאר-גען ארויסצוגעבען א ליטערארישען נומער מיט ארטיקלען פון אייראפייאישע פער-זענליכקייטען און גיט אן אויפטראג:

— ניט פארלייגען קיין האנאָרארען, נאר פרעגען דעם שרייבער: וויפיעל וויל ער. און אויפ'ן ארט אויסשרייבען א טשעק.

און ווען א געהארד הויפטמאן הערט אויס דעם פארשלאג, און איז מסכים, און דארף ענטפערען אויף דער באשיידענער שאלה:

— וויפיעל קומט אייך?

טוט ער אפילו ניט קיין פינטעל מיט'ן אויג, און ענטפערט זיכער:

— פאר'ן ארטיקעל? — טויזענט מארק.

עס איז מיט פינף און צוואנציג יאהר צוריק.

אבער ניט דאס בין איך אויסען. וואס איך וויל איצט, איז איבערצוגעבען א פאר שטריכען צו דער כאראקטעריסטיק פון געארג בראנדעס, — זיי זענען געקו-מען צום אויסדרוק אין דער דערצעהלונג טאקע פון איליא טראצקין. און אט די טעג, ביי א געלעגענהייט פון א שמועס אין בערלינער 'פארבאנד פון רוסישע זשורנאליסטען און שריפטשטעלער". עס איז דריי יאהר זינט געארג בראנדעס איז געשטארבען. און טראצקי אליין, א גלענ-צענדיגער בעל-שמועס, האט פערזענליך געקאנט בראנדעס אויסגעצייכענט. אין די שפעטערע יאהרען, ווען ער האט יאהרענ-לאנג געארבייט אין סקאנדינאוויען, האט ער בראנדעסען נאך נעהענטער דערקענט. אויך איצט פיהרט טראצקי זיין ארבייט — ער איז טעטיג אויפ'ן געביט פון אי-דישער געזעלשאפטליכקייט — אפט קיין קיין צפון, און ער איז א היימישער מענש אין דער סקאנדינאווישער ליטעראטור. איז באקאנט מיט די סקאנדינאווישע עלטערע און אינגערע שריפטשטעלער. און מיט "בראנדעסיזם" איז ער אוראי מלא וגדוש.

איז עס א טרויעריג קאפיטעל — אט די געשיכטע ווי מען האט בראנדעסען עקספלאאטירט, ארויסגעגעבען זיינע ווערק פאראזיטירט אויף זיין מוח און געלאזט איהם ליידען דחקות.

מיט א יאהר פינף און צוואנציג צו-ריק האט עס בראנדעס יעדענפאלס געהאט שטארק צו שפירען.

* * *

פארשמ'ט איז בראנדעס דאך געווען פאר א בייזען, פאר א "עסעריגען".

אויסערליך — זיכער.

און פארט איז ער געווען א נעמיט-מענש. טראצקי קאן ניט פארגעסען א סצענע, ווי אסיף דימאוו איז מיט איהם געקומען צו בראנדעסען. דימאוו איז בטבע ניט קיין ביישן. דימאוו קאן רעדען. ער פארלירט זיך ניט. אבער אין בראנ-דעסעס געזעלשאפט פיהלט זיך דימאוו ניט פריי. דעמאלט איז אויך געווען א סיבה דערצו: דימאוו האט געבראכט בראנדעסען זיין דראמע: "ניו", איהם זי געגעבען לייענען און געווארט אויפ'ן פסק: ווער ווייסט וואס בראנדעס קאן אמאל "ארייגזאגען"!

— אז ריינהארדט פיהרט עס אויף, איז עס שוין גוט. עס איז שוין גוט — האט בראנדעס דימאוו'ן בארוהיגט.

ביי זיין גאנצער שטייפקייט, האבען צו בראנדעסען געהאט א צוטריט אויך גאר יונגע שרייבער. ער האט זיך געלאזט לייענען פון פאעטען זייערע ווערק. ער האט אפילו צומאל זיך ניט אפגעזאגט צו שרייבען הקדמות. ער האט דערמוטיגט און געשטיצט. און הגם בראנדעס איז אין זיינע איבערצייגונגען געווען פעלזען פעסט האט ער דאך געקענט צוגעבען אז ער האט א טעות געהאט. עס איז באקאנט זיין ארויסטריט נאך דער באלפור דעקלא-ראציע. אויף אן אוונט אין קאפענהאגען האט בראנדעס געלייענט זיין ניי ווערק וועגען יוליוס צעזאר. נאכ'ן פארטראג איז עמיצען געקומען א געדאנק אין קאפ א פרעג געבען בראנדעסען, ווי ער באציהט זיך צום ציוניזם. בראנדעס האט דאן בפני כל עם ועדה געהאט דעם מוטה צו ענט-פערען, אז ער האט צעהנדליגער יאהרען באקעמפט די פאלעסטינע אידעע. ער זעהט אבער איצט, אז ער האט א טעות געהאט. ער איז ניט געווען אימשטאנד פאראויסצוזעהן די אנטוויקלונג פון דעם ציוניזם. ער איז מעהר ניט קיין געגנער פון דעם ציוניזם.

און ווייטער — דער פאל מיט זיין לעצטען בוך וועגען יעזוס'ן:

בראנדעס לייקענט אז יעזוס האט ווען עס איז געלעבט. ער לייקענט אויך, אז משה האט ווען עס איז געלעבט. ער זעהט אין זיי נאר א מיטאס, א לעגענדע. א יונגער רוסישער פאעט האט מיט איהם זיך מתוכח געווען וועגען דעם און גע-זאגט:

— גוט, איז עס א לעגענדע. וואס בייט זיך דען? וואס איז דען דער חילוק? מענשען גלויבען אין דעם. צו-ליעב וואס זאלט איהר, בראנדעס, ביי זיי צונעהמען דעם גלויבען?

בראנדעס האט זיך פארקלאהרט און געענטפערט:

— יא, איהר זענט גערעכט.

צוגעגעבען דעם גערעכט. און דאך אנגעשריבען דאס בוך וועגען יעזוסען. דער שמועס מיט'ן פאעט איז געווען פאר דער דערשיינונג פון דעם ווערק. אין א מינוט פון הארציגער שטימונג האט ער ווי זיך געלאזט בעאיינפלוסען דורכ'ן פאעט. גע-זיגט האט זיין ווייסען.

און ער האט דאס בוך ארויסגעגעבען און געהאט פון איהם צרות אהן א שיעור. דאס יעזוס-בוך האט איהם ממש פארביטערט די לעצטע פאר יאהר פון זיין לע-בען. מען האט קענען איהם געהעצט און מקרב געווען זיין קץ.

דאס אידישקייט האט מען בראנדע-סען קיינמאל ניט פארגעסען. די טרייב-קראפט פאר זיינע פארביסענסטע פיינט-ליכע קריטיקער איז געווען ניט איינמאל זיין אידישע אפשטאמונג.

* * *

וואס בראנדעס האט די רוסען נישט געקאנט מוחל זיין, איז געווען די עובדה וואס קנוט האמסון איז ביי זיי א גדול.

— דאס האט איהר איהם אנגעבלא-זען מיט גדלות, דאס זענט איהר שולדיג, וואס דער קאפ האט זיך איהם אפגעדרעהט. וואס איז, ער, האמסון? א חצוף, א פארשוין מיט שטארקע עלענבויגענס, ניט מעהר! אזוי פלעגט זיך בראנדעס בייז-זערען, אז ער האט גערעדט מיט רוסען.

(פארזעצונג אויף זייט 5)

ווי טראצקי איז פארראטען געווארען פון א רויטען פראפעסאר

פון די סודות וואס בעסעדאווסקי דערצעהלט. — אן אמת'ע געשיכטע, וואס קלינגט ווי א מעשה פון טויזענט און איין נאכט

אין דעם ערשטען נומער פון דעם צוויי-וועכענטליכען רוסישען זשורנאל "בארבא" (קאמף), וואס בעסעדאווסקי האט איצט אנגעפאנגען ארויסצוגעבען אין פאריז, איז אפגעדרוקט די פאלגענדע סענזאציאנעלע געשיכטע וועגען דעם "רויטען" קאמוניסטישען פראפעסאר כא-רין, וועלכער איז פריהער געווען טראצ-קי'ס געהיימער הויפט-אגענט אין איי-ראפא און האט שפעטער פארראטען טראצקי'ן, איבערגעבענדיג אלע סודות פון די טראצקיסטען סטאלין'ען. עס איז א געשיכטע, וואס קלינגט ווי א מעשה פון טויזענט-און-איין-נאכט. זי ציינט, וואס פאר א וואונדערבארע סיסטעם פון שפיא-נאזש און פראוואקאציע סטאלין האט איינגעפיהרט ניט נאר אין לאנד, נאר אויך אין דער קאמוניסטישער פארטיי גופא.

אין יאהר 1929, דערצעהלט בעסע-דאווסקי, האט אין דער סאוויעטישער האנדעלס-קאמיסיע אין פאריז געארבייט א געוויסער כארין, א מיטגליעד פון דער אל-רוסישער קאמוניסטישער פארטיי און א "רויטער" פראפעסאר. ער איז געווען דער פארוואלטער פון דער עקאנאמישער און אינפארמאציאנס-אפטיילונג פון דער סאוויעטישער האנדעלס-פארטרעטער-שאפט.

אין פריהלינג פון יאהר 1929 איז כארין פלוצלונג געקומען צום סאוויעטי-שען אמבאסאדאר, דאווגאלעווסקי, און האט איהם דערצעהלט, אז ער, כארין, איז א מיטגליעד פון דער געהיימער אר-גאניזאציע פון די טראצקיסטען, וועלכער איז געשיקט געווארען אין אויסלאנד לויט דעם באשלוס פון דער צענטראלער קאמי-טע פון די טראצקיסטען אין רוסלאנד.

כארין האט געזאלט אנהאלטען די פארבינדונגען מיט טראצקי'ן, ווי אויך מיט די פראנצויזישע טראצקיסטען אין און אויסערהאלב דער קאמוניסטישער פארטיי. און כדי צו איבערצייגען דאוו-גאלעווסקי'ן, אז אלעס, וואס ער זאגט, איז אמת, האט כארין איהם געוויזען א טייל פון זיין געהיימען ארכיוו, וואס האט אנטהאלטען אויסערגעוועהנליך וויכטיגע געהיימע רעגירונגס-דאקומענטען, ווי צ. ב. די געהיימע סטענאגראפישע בא-ריכטען פון די זיצונגען פון דער פאליט-ביורא, געהיימע באשלוסען פון דער סא-וויעט-רעגירונג, ווי אויך זיין פערזענ-ליכע קארעספאנדענץ מיט טראצקי'ן.

דאווגאלעווסקי האט גלייך טעלעגרא-פירט וועגען דעם סטאלין'ען. פון סטא-לין'ען איז באלד אנגעקומען אן ענטפער, דאווגאלעווסקי זאל פארלענגען כארין'ען פארטצוזעצען זיין טעטיגקייט אין די גע-היימע ארגאניזאציעס פון די טראצקיס-טען. ער זאל אבער גלייכצייטיג באריכ-טען וועגען אלץ, וואס עס טוט זיך ביי די טראצקיסטען צום הויפט פון דער גע-פע-או. (טשעקא) אפטיילונג אין פאריז, יא-נאוויטש'ן.

דאווגאלעווסקי האט גלייך פארגע-שלאגען כארין'ען, אז ער זאל ווערען א פראוואקאטאר.

כארין האט פון אנפאנג ניט געוואלט הערען פון דעם. ער האט ערקלעהרט, אז ער האט חרטה אויף דעם, וואס ער איז צוגעשטאנען צו דער אפאזיציע. ער אנערקענט זיין שולד. ער קען אבער ניט נעהמען אויף זיך די ראלע, וואס מען שלאגט איהם פאר. דאווגאלעווסקי איז אבער ניט אפגעטרעטען פון איהם און כא-רין איז סוף-כל-סוף געצוואונגען געווען נאכצוגעבען, און ער האט עטליכע טעג געפיהרט א פראוואקאטארישע ארבייט. די ארבייט איז אבער געווען צו שווער פאר איהם. איז ער ווידער געקומען צו דאוו-גאלעווסקי'ן און האט איהם ערקלעהרט, אז ער קען מעהר ניט באהאלטען פון זיינע חברים אין דער טראצקיסטישער פראקציע און פון טראצקי'ן דעם פאקט, אז ער האט פארלאזען די רייען פון דער אפאזי-ציע. ער האט געצייגט דאווגאלעווסקי'ן א קאפיע פון א בריעף, וואס ער האט גע-שיקט צו טראצקי'ן, אין וועלכען ער לאזט איהם וויסען, אז ער גיט אויף זיין טעטיגקייט אלס פארטרעטער פון די טראצקיסטען אין פאריז.

דאווגאלעווסקי האט וועגען דעם גלייך געלאזט וויסען אין מאסקווע. פון דארט איז אנגעקומען אן ענטפער, אז כא-רין זאל פארבלייבען נאך א מאנאט צייט אין פאריז, כדי אויספירליך צו באקענען יאנאוויטש'ען (דער הויפט פון פאריזער טשעקא אפטיילונג) מיט דער גאנצער ארבייט פון די טראצקיסטען אין אויס-לאנד. נאכדעם זאל מען כארין'ען אוועק-שיקען קיין מאסקווע.

דיעזער באפעהל איז פינקטליך דורכ-געפיהרט געווארען. כארין האט איבערגע-געבען יאנאוויטש'ן וועגען אלע פארבינ-דונגען פון די טראצקיסטען. ער האט איהם אנגערופען די פאמיליען-נעמען פון אלע טראצקיסטען, וועלכע ארבייטען אין געהיים אין אויסלאנד, ווי אויך אין רוס-לאנד און האט איהם אויך איבערגעגעבען זיין גאנצע געהיימע קארעספאנדענץ.

די פראנצויזישע טראצקיסטען הא-בען זיך, אבער דערוואוסט, אז כארין איז געווארען אן אגענט פון דער גע-פע-או. אין דעם טאג, וואס ער האט געזאלט אפ-פאהרען קיין מאסקווע, זענען צו איהם אויפ'ן קווארטיר געקומען עטליכע טראצ-קיסטען און האבען, סטראשענדיג מיט רעוואלווערען, געפאדערט פון איהם, אז ער זאל זיי אוועקגעבען דעם געהיימען אר-כיוו. זעקס שטונדען נאכאנאנד האבען זיי איהם אזוי געהאלטען פארשפארט און ניט ארויסגעלאזט פון הויז.

כארין איז ענדליך אוועקגעווארען קיין מאסקווע. דארט האט איהם די צענטראלע קאנטראל-קאמיסיע פון דער קאמוניסטישער פארטיי גע'משפט און האט באשלאסען איבערצולאזען איהם אויף ווייטער אלס מיטגליעד אין דער פארטיי. מען האט איהם אבער געגעבען אן אויס-רייד פאר דעם, וואס ער האט פריהער געהאלפען דער אפאזיציע. דער באשלוס פון דער צענטראלער קאנטראל-קאמיסיע, וועלכער איז אונטערגעשריבען פון יאראס-לאווסקי'ן, האט געלויטעט ווי פאלגט:

"הגם כארין האט מיט זיין אונלע-גאלער ארבייט אין די רייען פון די טראצקיסטען און מיט איבערגעבען גע-היימע דאקומענטען, וואס האבען ניט גע-קענט ניט באקאנט ווערען אונזערע קלא-סען-פיינט, באגאנגען אן אקט פון מלוכה-פארראט, דאך נעהמענדיג אין אנבאטראכט זיין שפעטערדיגע זעהר נוצליכע ארבייט אין אויפדעקען די סודות פון דער טראצ-קיסטישער ארגאניזאציע באשליסט די צענטראלע קאנטראל-קאמיסיע צו מאכען איהם א שטרענגען אויסרייד און געבען איהם א ווארנונג".